

VISIO-vaihemaakuntakaavaluonnoksen asettaminen nähtäville

Maakuntahallitus 23.02.2026

40/06.01.01/2026

Tiivistelmä

Innovatiivisen vihreän siirtymän VISIO-vaihemaakuntakaavan luonnos on valmistunut nähtäville asetettavaksi. Se on nimensä mukaisesti vielä keskeneräinen kaava, jonka pohjalta kerätään palautetta, käydään keskustelua esitetyistä ratkaisuksista ja täydennetään vaikutusten arviointia. Seuraavana työvaiheena on laaja vuorovaikutus- ja palautekierros maaliskuun loppuun. Luonnoksesta saadun palautteen ja uusien arviointien pohjalta lähdetään syksyllä työstämään kaavaehdotusta.

Maakuntahallitukselle esitetään, että se päättää oikeuttaa toimiston kuuluttamaan kaavaluonnoksen nähtäville sekä lähettämään sen lausunnoille.

Strateginen lähtökohta

Maakuntakaava on lakisääteinen pitkän aikajänteen strateginen suunnitelma, jolla ohjataan maakunnan maankäytön ja toiminnallisen kokonaisuuden kehitystä kohti määriteltyä tavoitetilaa.

Maakuntakaavalla edistetään osaltaan Uudenmaan liiton strategisten linjauksien toteuttamista. VISIO-kaavatyö tukee maakuntaohjelman kaikkia kolmea painopistettä: ympäristöviisautta, innovatiivisuutta ja onnellisuutta. VISIO-kaavatyön rinnalla laaditaan tiiviissä yhteistyössä merialuesuunnitelman päivitystä sekä maakuntaohjelmaa toteuttavia tiekarttoja.

Selostus

Kaavan teemat ja aikataulu

Maakuntahallitus päätti innovatiivisen vihreän siirtymän vaihemaakuntakaavan (VISIO-kaava) käynnistämisestä 13.05.2024 § 72. Uusi vaihekaava täydentää ja osittain korvaa voimassa olevia maakuntakaavoja.

VISIO-kaava tavoitevuosi on sama 2050 kuin lainvoimaisen Uusimaa-kaavakokonaisuuden. Myös esitystapa pysyy yhtä yleispiirteisenä ja strategisena. Kaava kattaa kaikki Uudenmaan alueen 26 kuntaa.

VISIO-kaavaan on nostettu kuusi käsiteltävää teemaa. Näistä viisi ensimmäistä: energia; logistiikka ja pitkän matkan henkilöliikenne; luonto ja hiilensidonta; teollinen tuotanto, kiertotalous ja maa-aineshuolto sekä vesihuolto ja vesivarat olivat mukana kaavan osallistumis- ja arviointisuunnitelmaan (OAS) kirjatuissa tavoitteissa ja kaavan suunnitteluperiaatteissa. Kuudes teema maanpuolustus otettiin mukaan OAS-palautteen ja puolustusvoimien kanssa käytyjen keskustelujen myötä. Uusi teema on sisällytetty mukaan päivitettyyn osallistumis- ja arviointisuunnitelmaan (OAS), joka on esityslistan liitteenä.

Kaavan päätavoitteita on kolme: ilmastonmuutokseen vastaaminen ja luonnon monimuotoisuuden lisääminen, kestävä ja innovatiivinen kilpailukyky vahvistaminen sekä toimintavarmuuden ja turvallisuuden

edistäminen. Jokaiselle näistä on asetettu omia alatavoitteita. Kaavan tavoitteet sisältyvät osallistumis- ja arviointisuunnitelmaan, jonka ensimmäisen version maakuntahallitus päätti hyväksyä nähtäville 24.2.2025 § 20.

OASista käydyin vuorovaikutuksen pohjalta kaava-alue laajennettiin koskemaan myös Östersundomin yleiskaavan aluetta maakuntahallituksen päätöksellä 9.6.2025 § 77. Tavoitteiden ja saadun OAS-palautteen pohjalta määriteltiin kaavaluonnoksen laadintaa ohjaamaan suunnitteluperiaatteet, jotka maakuntahallitus hyväksyi 25.8.2025 § 113.

Kaavaluonnosta on laadittu lähes koko viime vuosi ja nyt se on valmis vuorovaikutukseen ja laajempaan arviointiin. Luonnoksesta kevään aikana saatavan palautteen pohjalta käynnistyy syksyllä ehdotuksen työstäminen. Alueidenkäyttölain uudistuksen aikataulu saattaa vaikuttaa ehdotuksen vuorovaikutukseen, mutta tarkoitus on, että tämä vaihe ajoittuisi vuoden 2027 alkuun. Valmis VISIO-kaava on tarkoitus esittää hyväksyttäväksi maakuntavaltuustolle vuoden 2027 lopussa.

Kaavaluonnoksen sisältö

Kaavaluonnos koostuu oikeusvaikutteisista kaavakartasta sekä merkinnöistä ja määräyksistä. Oikeusvaikutukseton kaavaselostus avaa kaavaratkaisujen sisältöä ja perusteluita. Selostukseen sisältyy myös kaavan vaikutusten arviointi sekä kaavaratkaisuja taustoittavia liitekarttoja ja -aineistoja. Kaava-aineistossa on myös maakuntakaavojen epävirallinen yhdistelmä sekä karttana että merkinnät ja määräykset -koosteena. Molemmat kuvaavat ennakkotietoa voimassa olevien kaavojen yhdistelmästä siinä vaiheessa, kun VISIO-kaava on voimassa.

Aineistoon kuuluu myös taustottavia selvityksiä, joista osa julkaistaan vasta nähtävilläoloon mennessä. Tallinnan tunneliin kytkeytyvä kaavan taustaselvitys "Rahtiradan ja lentoaseman pohjoispuolen terminaalijärjestelyt sekä varikon suunnittelu maakuntakaavan tarpeisiin" julkaistaan 18.2.2026 kaavan nettisivuilla. Kaavaselostukseen on lueteltu kaikki lähdeaineisto, mitä kaavatyössä on tähän mennessä käytetty. Osa selvityksistä on vielä kesken ja tullaan julkaisemaan nähtävilläolon alkamiseen mennessä.

Lainvoimaiset maakuntakaavat säilyvät pääosin voimassa, mutta VISIO-kaavassa esitetään päivitettäväksi ja kumottavaksi joitakin voimassa olevien kaavojen merkinnöistä. Kokonaan kumottavaksi esitetään mm. kriittiseen infraan liittyviä merkintöjä puolustusvoimien ja vesihuollon osalta. Kriittisen infran kumoamismenettely täsmentyy vielä ehdotusvaiheessa. Nyt luonnosvaiheessa niitä ei tuoda kartalle. Muut kumottavaksi esitettävät merkinnät kootaan nähtävillä oloon mennessä kartalle. Kaikki kokonaan kumoutuvaksi esitettävät merkinnät ja määräykset on esitetty esityslistan liitteessä 6.

VISIO-kaavan tavoitteena on sujuvoittaa vihreän ja puhtaan siirtymän hankkeiden toteutusta Uudellamaalla. Teollisen tuotannon, kiertotalouden ja maa-aineshuollon osalta kaava ohjaa näiden elinkeinojen keskittymiä siten, että vihreän siirtymän tavoitteet, tarpeet ja ympäristön reunaehdot huomioidaan. Energian teemassa kaava vastaa yhteiskunnan sähköistymisen ja vihreän siirtymän kasvaviin energiatarpeisiin yhteensovittamalla energiainfrastruktuuria ja -tuotantoa ympäristön ja asutuksen kanssa.

Luonnon ja hiilensidonnan teemassa kaava vahvistaa luonnon monimuotoisuutta ohjaamalla maankäyttöä siten, että säilytetään

luontoympäristöjä, parannetaan luonnon tilaa ja turvataan ekologisia verkostoja. Vesihuollon ja vesivarojen teemassa kaava edistää kasvavan Uudenmaan vesihuollon tulevaisuuden tarpeita, ilmastonmuutoksen ja sään ääri-ilmiöiden vaikutuksien huomiointia sekä kriittisen infran esittämiseen liittyviä uusia näkökulmia.

Logistiikan ja pitkän matkan henkilöliikenteen teemassa kaava ohjaa liikennejärjestelmän kehittämistä turvaten valtakunnallisten ja kansainvälisten matka- ja kuljetusketjujen, kuten Lentoradan ja Itäradan toimivuutta ja huoltovarmuutta sekä edistämällä nykyisen yhdyskuntarakenteen ja liikenneinfran tehokasta hyödyntämistä. Kaavassa varaudutaan myös Tallinnan tunnelin edellyttämiin varikko- ja terminaalitarpeisiin sekä tunnelin edellyttämiin liikenneyhteyksiin (mm. Rahtirataan). Maanpuolustuksen teemassa kaava huomioi muuttuneen turvallisuustilanteen vaikutukset maankäytön suunnitteluun turvaamalla puolustusvoimien toimintojen edellytyksiä kriittisen infran esittämiseen sopivalla yleispiirteisyydellä.

Kaavaluonnoksen vuorovaikutus

Kaavaluonnos asetetaan nähtäville ja lähetetään lausunnoille maaliskuukuussa noin 60 vrk ajaksi. Nähtävilläolon aikana järjestetään yhteensä neljä yleisölle avointa alueellista tilaisuutta paikan päällä eri seuduilla: Länsi-Uudellamaalla, pääkaupunkiseudulla, Keski-Uudellamaalla ja Itä-Uudellamaalla. Lisäksi tullaan järjestämään kaksi etätilaisuutta: kutsutilaisuus Teamsissa lausunnonantajille 17.3. ja yleisölle avoin Teams-tilaisuus 19.3. ilta-aikaan. Tilaisuuksista löytyy myöhemmin lisätietoa VISIO-kaavan nettisivuilta.

Kooste kaavaluonnoksesta saadusta palautteesta on tarkoitus tuoda tiedoksi maakuntahallituksen kesäkuun kokoukseen.

Esittelijän päätösesitys:

Maakuntahallitus päättää

- oikeuttaa toimiston lähettämään VISIO-kaavan luonnoksen lausunnoille ja asettamaan sen nähtäville,
- oikeuttaa toimiston viimeistelemään kaava-asiakirjat ennen lausuntokierrosta ja nähtäville asettamista.

Esittelijä:

maakuntajohtaja Tuija Telén

Lisätiedot:

Vastuujohtaja Mari Siivola
Asiantuntijat Ilona Mansikka, Elina Ojala ja Heini Peltonen